

siedziba: ul. Związku Jaszczurczego 17, 82-300 Elbląg
tel./faks 55 236 27 16, 55 235 33 88

biuro: ul. M. Kotańskiego 1, 10-167 Olsztyn
tel./faks 89 519 03 44

www.eswip.pl
eswip@eswip.pl

Opinia konsultacyjna
dotycząca
Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2014-2023.
Ekonomia Solidarności Społecznej
2018

Stowarzyszenie ESWIP prowadzi Ośrodki Wspierania Ekonomii Społecznej
w województwie warmińsko-mazurskim

Zespół Obserwatorium Społeczeństwa Obywatelskiego Stowarzyszenia ESWIP

red. Beata Wachniewska-Mazurek

Elbląg, Lipiec 2018

Odnosząc się do proponowanych zmiany w *Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2014-2023. Ekonomia Solidarności Społecznej* (zwanym dalej KPRES) należy mieć na uwadze fakt, iż zmiany te (choć nie wprost w zapisach KPRES) wpływają na strategiczne podejście do rozwoju i wzmacniania potencjału ekonomii społecznej- a szczególnie ekonomii solidarnej - poprzez konsekwentne odzwierciedlanie zapisów w wytycznych realizacji projektów współfinansowanych ze środków unijnych w ramach RPO a także zapisów projektu ustawy o ekonomii społecznej i solidarnej wraz z konsekwentnymi zmianami w procedurach współpracy – również finansowej- na szczeblach samorządów lokalnych. Istotnie więc odzwierciedlają się w innych projektach zmian. Rozważania konsekwencji oraz niniejsza opinia uwzględnia wpływ nie tylko na dokumenty strategiczne ale także dalsze pośrednie jego konsekwencje. Należy także uwzględnić, iż dokument ten ma charakter programowy dla całej Polski i projektowane zmiany winny pozwalać na adekwatną do lokalnych problemów społecznych specyfikę rozwoju regionów Polski. Analizując propozycje zmian uwzględnione zostały więc podstawowe kwestie takie jak: diagnoza problemów społecznych (m.in. Diagnoza Społeczna), prognozowanie socjologicznych zjawisk w wyniku proponowanych zmian, diagnozę potrzeb oraz kierunki rozwoju sektora obywatelskiego w Polsce (III sektor dla Polski), Wnioski i rekomendacje w ramach wdrażania Modelu współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych (Sieć SPLOT we współpracy m.in. z Collegium Civitas, Instytutem Spraw Publicznych oraz Departamentem Pożytku publicznego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej Warszawa 2012), diagnozę z Raportu o stanie sektora obywatelskiego w województwie warmińsko-mazurskim (Stowarzyszenie ESWIP 2017) a także doświadczenie oraz diagnozy lokalnych problemów i potrzeb wynikające z wieloletniej działalności Stowarzyszenia jako organizacji infrastrukturalnej i wspierającej rozwój sektora pozarządowego w województwie warmińsko-mazurskim.

Uwaga ogólna: w ostatnim okresie projektowane są zmiany w ekonomii społecznej w wielu aktach, programach. Trudność z ich oceną i ogólnym spojrzeniem są spowodowane brakiem wyjaśnienia schematu systemu w tym zakresie. Zmiany w KPRES, które są przedmiotem niniejszej konsultacji, są odzwierciedleniem niektórych zapisów w projekcie ustawy o ekonomii społecznej i solidarnej- o czym osoba, która konsultuje KPRES nie musi wiedzieć. Pozostaje niewyjaśnione w jakim zakresie, ale też w jakiej hierarchii znajdzie się ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Projektując korekty w systemie ekonomii społecznej, które wywołują zmiany w innych rozwiązaniach dla świadomości konsekwencji zmian- a co za tym idzie dla rzetelnego i świadomego udziału w procesie konsultacji - winny być wyjaśnione. KPRES odwołuje się do innych dokumentów jednak są to pojedyncze odwołania, które nie wyjaśniają kontekstu i obrazu projektowanego systemu zmian w całej sferze.

Opinia konsultacyjna odwołuje się więc do naszej wiedzy wynikającej nie tylko z analizy KPRES ale także z udziału w spotkaniach konsultacyjnych dotyczących wyżej wymienionych ustaw oraz znajomości funkcjonujących rozwiązań prawnych.

Rekomendujemy jednak aby kolejne konsultacje zostały uzupełnione o wnioskowane wyżej kwestie, które są podstawą do zaproszenia do równoprawnego dialogu społecznego.

Propozycje zmian w KPRES dotyczą między innymi:

1) Zakresu pojęciowego ekonomii społecznej i wyodrębnienia ekonomii solidarnej

Zgodnie z treścią KPRES następuje:

- a) Zredefiniowanie pojęcia ekonomii społecznej poprzez nadanie mu szerszego znaczenia

oraz

- b) Wyodrębnienie w ramach pojęcia ekonomii społecznej ekonomii solidarnej, której celem jest w szczególności tworzenie miejsc pracy oraz reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

„Pokazując zatem całe spektrum podmiotów ekonomii społecznej wskazuje się węższą grupę sektora, czyli podmioty realizujące wyraźny cel aktywizacyjny i reintegracyjny w ramach sektora ekonomii społecznej” (cyt. KPRES str. 9)

Proponowana w KPRES definicja ekonomii solidarnej brzmi:

„Ekonomia solidarna to część ekonomii społecznej, której podstawowym celem jest aktywizacja zawodowa i reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami.”

Jednocześnie **konsekwentni** KPRES koncertując ekonomie solidarną na aspekcie prozatrudnieniowym przypisuje celom programu wskaźnik „liczby miejsc pracy”.

Opinia w zakresie definicji ekonomii społecznej i ekonomii solidarnej:

Mając na uwadze diagnozę problemów społecznych odwołując się do struktury i charakterystyki grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przywołujemy kilka jej istotnych aspektów:

Wśród tej grupy osób zdecydowanie w ostatnim czasie wzrosła liczba osób dotkniętych wykluczeniem z więcej niż jednego powodu. Wieloprotblemowa diagnoza osoby dotkniętej wykluczeniem jest dziś zdecydowanie częstsza. Klienci pomocy społecznej korzystający z form aktywizacyjnych dużo częściej są dotknięci

KPRES :

CEL 3: Zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej na rynku

CEL 4: Upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i solidarnej

współistniejącymi problemami (przyczynami lub skutkami owego statusu na rynku prac). Kolokwialnie obrazując: brak pracy (w tym także kwalifikacji i szans na rynku pracy) nie jest priorytetowym problemem, w którym należy wspomóc daną osobę. Metodologia pracy z osobami dotkniętymi problemem bezdomności pierwszeństwo przyznaje podstawowej potrzebie zabezpieczenia mieszkania i żywienia. Osoby uzależnione nie mogą rozpocząć procesu reintegracji zawodowej bez wcześniejszego skutecznego ukończenia terapii uzależnień (i pozostawania w abstynencji). Analogicznie

osoba opiekująca się inną osobą zależną (np. dzieckiem, osobą starszą, niepełnosprawną) nie podejmie zatrudnienia dopóty, dopóki nie otrzyma stałego systemowego wsparcia w sprawowaniu tej opieki.

Pożywszy opis jest oczywisty i raczej nie budzi wątpliwości. Przywołanie go jednak jest istotne dla prognozowania konsekwencji prognozowanych zmian na możliwość wieloczynnikowego oddziaływania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, którego jednym z celów jest reintegracja zawodowa – co wyjaśnimy poniżej.

Jeśli powyższym argumentom przyznać rację to konsekwentnie należy uznać, iż istotnym i równorzędnym do celu reintegracji jest więc rozwój systemu wsparcia w zakresie rozwiązywania współistniejących i korelujących się problemów do problemu bezrobocia czy nieaktywności na rynku pracy. Możliwość kompleksowego oddziaływania i pomocy to właśnie rozwój usług społecznych użyteczności publicznej. Co jednak oczywiste- ale pomijane w metodologii wskaźników – realizacja tych usług nie przekłada się bezpośrednio na wskaźnik liczby miejsc pracy. Na marginesie – ale równie istotny (dodatkowo korelującym z celem 3 i 4 w KPRES) jest wpływ proponowanych rozwiązań na rozwój sektora ekonomii społecznej jako dostawcy wysokiej jakości usług (co oczywista dla usług wymagających profesjonalnej obsługi nie może się wiązać z realizacją i świadczeniem tychże usług przez osoby w procesie reintegracji zawodowej, które dopiero rozpoczynają nabywanie doświadczenia w danym zawodzie, nie posiadają wykształcenia spełniającego kryteria dla świadczenia niektórych usług itd.) Kolokwialnie obrazując: usługi terapii uzależnień, opieki nad osobami

z niepełnosprawnością intelektualną czy wychowania przedszkolnego nie możemy powierzyć osobie, która nie posiada wykształcenia oraz odpowiednich kwalifikacji (w tym doświadczenia). Nie wszystkie usługi społeczne użyteczność publicznej będą mogły realizować jednocześnie aspekt prozatrudnieniowy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wysoka jakość tych usług jest tutaj priorytetowym i podstawowym wyzwaniem dla skutecznego oddziaływania na kompleksowe i spójne rozwiązywanie problemów osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w którym są oni klientami a nie „realizatorami” tych usług właśnie w celu między innymi reintegracji zawodowej (choć nie bezpośrednio, co zostało zaznaczone powyżej).

Uwzględniając więc dystrybucyjny aspekt struktury społecznej, kwestie dostępności i równości szans na zaproponowane rozwiązania (*tj. wąska definicja podmiotów ekonomii solidarnej ograniczą dla aspektu prozatrudnieniowego wraz z dalszymi tego konsekwencjami (w innych dokumentach m.in. RPO, ustaw o pożytku publicznym i o wolontariacie, ustawa o ekonomii społecznej i solidarnej (projekt) dla finansowego i niefinansowego wsparcia i współpracy administracji z owymi podmiotami*) spowoduje zwiększenie się dystansu międzyklasowego (w strukturze podmiotów ekonomii społecznej). Choć teoretycznie wszystkie podmioty ekonomii społecznej „zyskają” na proponowanych rozwiązaniach to w praktyce „zyskają” najwięcej podmioty ekonomii solidarnej.

Opis skutków poczucia niesprawiedliwości społecznej oraz rozwarstwienia jest dobrze wyjaśniony w literaturze z zakresu socjologii

Organizacje, których celem nie jest aktywizacja zawodowa i reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami „zyskają” mniejszej szans dostępności środków i form wspierających ich rozwój (co jest logiczną konsekwencją przełożenia zapisów KPRES na inne dokumenty programowe). Ta nierówność szans w dostępie wpływa więc na zwiększanie się dystansu w strukturze sektora obywatelskiego. Analogicznie jak w odniesieniu do struktury społecznej (socjologiczna def. oraz opis zjawisk w strukturze społecznej prof. dr hab. Edmund Wnuk-Lipiński) będzie mieć do czynienia z konsekwencją „przełożenia na postawy i zachowania w sferze publicznej, które mogą prowadzić do paradoksalnej na pozór sytuacji: chociaż według wskaźników obiektywnych średnia wartość pożądanej cechy (red. w naszym przypadku tzw. „wysokiej jakości miejsc pracy”) w porównywalnym okresie wzrośnie we wszystkich kategoriach społecznych (red. czyli wśród wszystkich podmiotów ekonomii społecznej wśród

której są także podmioty ekonomii solidarnej) to jednak wyraźnie zwiększanie się dystansu pomiędzy „klasami organizacji” (tj. podmiotami ekonomii społecznej) sprawia, że zmiany te są odbierana jako pogłębienie nierówności społecznych”.

Dodatkowym zjawiskiem współtowarzyszącym będzie – w naszej opinii- polaryzacja układu nierówności bowiem zmniejszy się potencjał organizacji, świadczących usługi inne lub bez powiązania z jednoczesną realizacją aspektów prozatrudnieniowych jednocześnie zdecydowanie wzrośnie potencjał podmiotów działających w sferze reintegracji zawodowej i społecznej (co same w sobie oczywiście złe nie jest, natomiast zjawisko polaryzacji jest zjawiskiem negatywnym).

Jak już wyżej argumentowaliśmy usługi społeczne użyteczności publicznej są niezbędne dla kompleksowego wsparcia i spójności społeczno-gospodarczej.

Przemieszczenia w strukturze spowodują zmniejszenie się potencjału licznej grupy organizacji „średnich” na rzecz organizacji „małych” bowiem system ich wsparcia będzie ograniczał ich możliwości rozwoju, stabilizacji i profesjonalizacji. Zmniejszy się więc udział sektora w realizacji usług, których świadczenie wymaga profesjonalizacji i standaryzacji i nie może być związane z aspektami prozatrudnieniowymi. Polaryzacja- jak wiadomo- wywoła więc efekt wzrostu „klasy roszczeniowej”- organizacji uzależnionych od świadczeń publicznych (z powodu ograniczenia wzmocnienia ich potencjału w świadczeniu wysokiej jakości usług) oraz zmniejszenia się skali działalności (bowiem „preferencje” w realizacji zadań i usług będą miały przedsiębiorstwa społeczne, czyli podmioty, które realizują aspekt prozatrudnieniowy). Zmniejszy się więc „klasa produktywna” organizacji, które są aktywne i potencjalnie mogą rozwijać swoje usługi na rzecz podmiotów ekonomii solidarnej – w tym zakresie przedsiębiorstw społecznych). Na marginesie należy mieć na uwadze konsekwencje zlecenia zadań/ usług wraz z kryterium prozatrudnieniowym bez uwzględniania alternatywnego kryterium: jakości usługi w zakresie usług „wrażliwych” np. usług opiekuńczych (kolokwialnie obrazując: czy samorząd chciałby zlecić realizację usługi opieki domowej nad osobą starszą podmiotowi który zatrudni osoby wychodzące z uzależniania a które będą opiekunkami realizującymi tą usługę. I pytanie ważniejsze: czy my jako potencjalni odbiorcy takiej usługi zdecydowalibyśmy się na jej zakup). Powyższy przykład jest głośnym wypowiedzeniem wątpliwości, które już pojawiają się na rynku usług opiekuńczych. Oczywiście – grupa odbiorców będąca w procesie reintegracji nie powinna być stygmatyzowana i postrzegana w taki sposób, bo jest to dla niej krzywdzące a jednocześnie obecny system nie tylko powiela ale pogłębia ten problem, bowiem brak standaryzacji zadań/ usług (wraz z ich ewaluacją i monitoringiem) oraz jednocześnie silny nacisk na realizację wskaźników

dotyczących zatrudnienia doprowadza do sytuacji kiedy zarówno klienci - osoby korzystające z pomocy w powrocie na rynek pracy jak i klienci – potencjalni odbiorcy usług od podmiotów ekonomii społecznej nie mają zaufania i dobrej opinii o jakości tych usług a negatywne postrzeganie nie sprzyja procesowi reintegracji społecznej i zawodowej. Paradoksalnie więc jest to działania na szkodę, zarówno jednych jak i drugich klientów pomocy.

Wadliwe jest więc – w naszej ocenie- rozwiązanie, którego konsekwencją jest niesprawiedliwy mechanizm wsparcia podmiotów (w bardzo dużymi preferencjami dla przedsiębiorstw społecznych) niedostępny na równych szansach dla innych. Założenie, że cel reintegracji jest priorytetem, ogranicza możliwość rozwoju komplementarnego i skutecznego dla wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Równie istotnym celem podmiotów ekonomii solidarnej jest - w naszej ocenie – świadczenie wysokiej jakości usług społecznych użyteczności publicznej. W związku z powyższym proponujemy zmianę definicji ekonomii solidarnej jak niżej:

Propozycja zmian w definicji ekonomii solidarnej:

Obecnie jest:

„Ekonomia solidarna to część ekonomii społecznej, której podstawowym celem jest aktywizacja zawodowa i reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami.”

Proponujemy dodanie frazy: „lub świadczenie usług społecznych użyteczności publicznej”. Brzmienie po zmianie:

„Ekonomia solidarna to część ekonomii społecznej, której podstawowym celem jest aktywizacja zawodowa i reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami lub świadczenie usług społecznych użyteczności publicznej”.

Propozycja zmian spójnie nawiązuje do projektowanych rozwiązań w systemie opieki społecznej (miedzy innymi założeniach ustawy o Centrach Usług Społecznych).

2) Cele i rezultaty projektu:

a) Konsekwentnie do pkt. 1 proponujemy redakcyjną zmianę brzmienia Celu 1:

Z:

1. Zwiększenie liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych, dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Na:

1. Zwiększenie liczby wysokiej jakości miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej

Z diagnozy problemów oraz potencjału rozwoju sektora pozarządowego (w szeroki rozumieniu oraz zawierającego w sobie głównie podmioty ekonomii społecznej) w skali ogólnopolskiej wynika, iż jednym z podstawowych problemów jest duża fluktuacja kadr i brak stabilności zatrudnienia. Wzrost profesjonalizacji sektora podmiotów ekonomii społecznej nie dokona się bez wzrostu profesjonalizacji jej kadry i co konsekwentnie z tym związane- ze stabilizacją zatrudnienia. Wpływ na to ma nie tylko wsparcie finansowe ale także sposoby zlecania usług/ zadań (np. kontraktowanie wieloletnie) itp. Proponowana zmiana jest logiczną konsekwencją argumentacji dot. definicji sektora ekonomii solidarnej oraz odpowiedzią na potrzeby i problemy dla rozwoju sektora pozarządowego w Polsce.

b) Proponujemy zmianę brzmienia Celu 2:

Z:

2. Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego.

Na:

3. Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań publicznych w zakresie pożytku publicznego.

Zmiana zakresu rozwoju lokalnego na zakres pożytku publicznego ma na celu równomierne wspierania współpracy samorządu z organizacjami bez względu na obszar działalności organizacji. Unikamy wartościowania zakresu działalności na sprawy „ważne” i „nieważne”. Pamiętając o tym, że zakres pożytku jest bardzo szeroki a niektóre jego sfery to także narzędzia do rozwiązywania problemów społecznych (np. sport, który z jednej strony sam w sobie jest w sferze pożytku jako rodzaj działalności a z drugiej strony może być doskonałym narzędziem/metodą pracy z dziećmi, której głównym celem wcale nie będzie rozwój fizyczny). Sport został podany jako przykład i choć znajduje się w proponowanym katalogu zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego to można wymienić zadania, które nie są w nim uwzględnione. W naszej ocenie część działalności organizacji pozarządowych nie będzie mieściła się w wyżej wymienionych definicjach (tj. ani usług społecznych użyteczności publicznej ani zadań z zakresu rozwoju lokalnego), bowiem są one węższą definicją niż obecny katalog sfery zadań publicznych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Poza katalogiem znajduje się działalność organizacji pozarządowych klasyfikowana w katalogu sfery zadań publicznych np. w zakresie:

- upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
- udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;
- udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa;
- działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych;
- działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka; (jest to definicja szersza niż wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej)
- działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;

Powyższe powoduje, że część organizacji będzie mogła korzystać z preferencyjnych trybów przewidzianych w projekcie ustawy o ekonomii społecznej i solidarnej (konsekwencje KPRES i projektowanej ustawy), tylko dla zakresu dwóch definicji: usług

użyteczności publicznej oraz rozwoju lokalnego. Jednocześnie projekt ustawy nie uzasadnia preferencji zakresu zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego.

- 3) **W zakresie celów i rezultatów oraz wskaźników KPRES** analogicznie jak dla określenia „wysokiej jakości miejsca pracy”, proponujemy wprowadzenie określenie „wysokiej jakości usługi” bowiem to jakość usług jest kluczowa dla realizacji konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej na rynku oraz dla „marki” i postrzegania tych podmiotów. Jest to – jak już wyżej uzasadnialiśmy- kryterium równoległe oraz alternatywne dla wyboru wykonawcy usługi co aspekt prozatrudnieniowy. Wniosek wynika m.in. z diagnozy i jest spójny celami rozwoju sektora pozarządowego w Polsce- III Sektora dla Polski.

- 4) **Zmianę brzmienia rezultatu 4 KPRES:**

Z:

Zwiększenie członkostwa osób młodych (16-34) w podmiotach ekonomii społecznej i solidarnej.

Na:

Zwiększenie członkostwa w podmiotach ekonomii społecznej i solidarnej.

Na przykładzie stanu sektora obywatelskiego na Warmii i Mazurach diagnoza wskazuje, iż największa liczba organizacji pozarządowych w Polsce (w przeliczeniu na liczbę mieszkańców) oraz dobra dynamika rozwoju sektora (wzrost liczby podmiotów) nie przekłada się na wzrost członkostwa w tychże organizacjach. Nie rośnie więc członkostwo w podmiotach ekonomii społecznej mimo, iż rośnie ich liczba. Proponujemy nie ograniczać rezultatu do wieku – osób młodych, ale ująć rezultat w odniesieniu do ogólnej liczby osób oraz wzrostu zaangażowania członków organizacji w ich działalność.

- 5) **Obszar II. Solidarna wspólnota lokalna. Priorytet I. Zwiększenie udziału mieszkańców wspólnot w programowanie polityki rozwoju społecznego.**

Planowana zmiana proponuje zastąpienie lokalnych programów jednym: Lokalnym Programem Rozwoju Społecznego. W opisie czytamy, iż program rozwoju będzie skorelowany z Wieloletnią Prognozą Finansową samorządu. Celem zmiany jest wzrost

aktywności mieszkańców i będzie określał sposób realizacji zadań publicznych realizowanych przez samorząd (w tym także w drodze powierzenia czy zakupu usług). Program zastąpi strategię rozwiązywania problemów społecznych i inne programy społeczne.

Zmiana jednego systemu na drugi, bez standaryzacji procesu opracowywania oraz metodyki tworzenia i zawartości LPRS nie spowoduje oczekiwanej zmiany. W naszej ocenie jest to zmiana kilku programów na jeden bez wpływu na ich jakość oraz proces partycypacji. Warto zważyć, iż analogiczne zapisy pojawiły się w projekcie ustawy o ekonomii społecznej solidarnej i mimo postulatów dotyczących doprecyzowania tychże zapisów dla możliwości ich skutecznego i adekwatnego (oczekiwanego) oddziaływania. Do KPRES zostały przeniesione zapisy na podobnym ogólnym poziomie. W tak projektowanym kształcie jakości lokalnych programów, czy jak się proponuje jednego programu, nie ulegnie poprawie, bowiem zgodnie z ograniczeniami dla procesów partycypacji publicznej umiejętność, czas oraz budżet na prowadzenie konsultacji społecznych po stronie samorządu ma istotniejszy wpływ na jakość konsultacji niż sam wymóg ich prowadzenia na poziomie ogólnych zapisów w ustawach (który nota bene funkcjonuje także obecnie w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie czy innych aktach prawnych). Dodatkowo pragniemy zauważyć, iż fakt zabezpieczania programów w Wieloletniej Prognozie Finansowej nie jest nowym rozwiązaniem. Bowiem każdy program lokalnych przyjmowany w formie aktu prawa miejscowego (uchwały organu stanowiącego) jeśli wywołuje skutki finansowe wymaga wprowadzenia go do owej prognozy finansowej. Brak tych zabezpieczeń wynika, nie z braku zapisów prawnych obecnie (bo takowe są i są podstawą do finansowego zabezpieczania realizacji programów) ale z braku praktyki, czy standaryzacji metodyki tworzenia lokalnych polityk oraz ich realizacji. Obecnie brak zabezpieczenia środków na proces tworzenia (w tym diagnozy, konsultacje, moderowanie procesu itd.) jest w naszej ocenie główną barierą dla dobrej jakości lokalnych polityk publicznych. Pozytywnie oceniamy zamierzenia i cel owego zapisu jednak zbyt ogólny poziom propozycji nie wywoła według nas zamierzonego efektu. Proponujemy obligatoryjne stosowanie standardów dla procesu tworzenia i realizacji (w tym ewaluacji i monitoringu) LPRS.

Projektowana zmiana nie odnosi się do lokalnych programów współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi. Zakres zmian szeroko wpływa na formy współpracy i sektor obywatelski jednak ustawodawca przedstawiając projekt Programu nie odniósł się do usystematyzowania powiązań/zależności programu z innymi ustawami czy obowiązującymi rozwiązaniami, które mogą kolidować lub uzupełniać owe rozwiązania (ale pozostaje niejasne).

6) Rola Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej

W zapisach KPRES nie są wskazani realizatorzy zapowiedzianych do realizacji zadań, w większości wskazany podmiot wiodący to ministerstwo, które jednocześnie nie ma bezpośredniego przełożenia na regiony w szczególności w zakresie autonomii w wojewódzkich RPO, zapisach w regionalnych programach rozwoju ekonomii społecznej, itd. Pod tym względem system koordynacji ekonomii społecznej ujawnia dużą lukę.

Rekomendacją dla KPRES jest wypracowanie realnej płaszczyzny porozumienia i współpracy w zakresie tworzeniu sprawnej sieci koordynacji działań na rzecz ES w Polsce, m.in. poprzez wspieranie obecnie zawiązanej Sieci OWES w zasięgu ogólnopolskim. Poprzez jasny podział zadań, odpowiedzialności. Dopiero na tej podstawie można budować realne rezultaty i wskaźniki.

Dodatkowo działania Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej zostały zaznaczone w programie w minimalnej wersji tj. opisane głównie w systemie akredytacji, przede wszystkim w Obszarze III, Priorytecie 2, Działanie III.2.1. Zważywszy na rolę jaką pełnią OWES, jest to zakres minimalnym w jakim dokument KPRES traktuje o systemie wsparcia ekonomii społecznej. Jednocześnie większość działań wskazanych w programie, które mają przełożenia na osiągnięcie rezultatów, wynika na wprost ze standardów OWES przy czym KPRES nie odnosi się mimo tego do OWES, jako do liderów działań bezpośrednio prowadzonych na rzecz ekonomii społecznej w regionach (powiatach, gminach, sołectwach). Zatem zadbanie o umocowanie OWES w systemie wsparcia ekonomii społecznej, jest niezwykle ważne. Na marginesie warto przywołać sytuację z siecią ROEFS, której działalność została zamknięta, czego skutki są wyraźnie widoczne w obecnym postępie aplikowania o środki unijne, oraz realizacji projektów.

Dodatkowo Ośrodki OWES są mocniej zaakcentowane w Obszarze II, Priorytecie 3, Działanie II.3.1, gdzie wskazuje się na konieczność współpracy z siecią LGD, w kontekście pracy w obszarach ekonomii społecznej na terenach wiejskich. Rekomendacje: ujednoczenie z zapisami Wytycznych CT 9, gdzie obowiązki współpracy są również wskazane, ale m.in. z PUP, GOP oraz pośrednikami finansowymi, typu TISE, oraz zmiany do zapisów Standardów OWES.

System wsparcie kadry Sieci OWES wspomniany jedynie w miejscu str. 39 (Obszar II, Priorytet 3, działanie II.3.1, pkt. 6) bez wskazania jaka instytucja jest odpowiedzialna za przeprowadzanie szkoleń kadry.

Niejasne są także zapisy w Obszarze II, Priorytecie 1, Działanie III.1.1 pkt.5) utworzenie Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej – czy będą to działania realizowane przez

OWES, czy inne podmioty? Pozostaje pytanie jakie zatem działania ma realizować OWES pod zakończeniu finansowania ze środków z regionalnych RPO? Jak będzie delegowana kwestia weryfikacji statutu przedsiębiorstwa społecznego po zakończeniu finansowania OWES z RPO ? W programie KPRES, jak również Wytycznych CT9 wskazane są samorządy województwa, które jednocześnie nie posiadają narzędzi do właściwej weryfikacji wspomnianego statutu. Obecne na tym etapie agregowania danych, to rozproszenie informacyjne powoduje dużą dezorganizację pracy.